

Stimuleren, motiveren en intensiveren

Drie schoolleiders over Onderwijskunst op hun school

Wellicht is het u ook opgevallen: het aantal scholen waar leerkrachten werken die iets van Onderwijskunst afweten, groeit gestaag. Het is niet meer die eenling binnen een team die enthousiast is voor Onderwijskunst en die af en toe een exemplaar uitvoert. Het komt steeds vaker voor dat er meerdere leerkrachten op één school een exemplaar uitvoeren. Uiteraard gaat dit niet aan de schoolleiders voorbij. Zij worden benaderd door collega's: voor nascholing, meer tijd, het schrappen van 'gewone' lesstof, tijd om te ontwikkelen, enzovoorts. Het is niet altijd gemakkelijk om daarin als schoolleider je positie te bepalen. Tijd voor een gesprek met een aantal schoolleiders om hun te vragen wat ze van Onderwijskunst vinden, op welke manier zij hiervoor ruimte creëren binnen het lesprogramma en of ze hun collega's motiveren om met Onderwijskunst aan de slag te gaan.

Kennismaking met Onderwijskunst

'Onderwijskunst? Ja, dat ken ik wel.' Enthousiast vertelt Bert Poortvliet, schoolleider van de Dr. A. Comrieschool te Kruijningen, over maar liefst vijf collega's die vorig jaar gestart zijn met een cursus Onderwijskunst. Deze cursus is gestart op initiatief van het samenwerkingsverband Zeeland en wordt verzorgd door Bert Kalkman. Van zijn collega's hoort en ziet Poortvliet de praktijk van Onderwijskunst in de klas.

Pieter Wiegel, schoolleider van de Abraham Hellenbroekschool te Zwijndrecht, heeft zelf in het verleden twee exemplaren meegemaakt. 'Een mooie manier van lesgeven. Ik waardeer het daarom ook dat een collega in mijn team hierop afgestudeerd is en zich daarin verder wil ontwikkelen', geeft hij aan.

André Frietema, schoolleider van De Wartburg te Woudenberg, sluit zich hierbij aan. Het meemaken van een exemplaar gaf voor hem de doorslag om Onderwijskunst binnen het hele team te stimuleren. Op dit moment volgen ze de basiscursus Onderwijskunst met alle leerkrachten van de school. Als team waren ze aanwezig op de vorig jaar gehouden Onderwijskunstconferentie in Nijmegen. Het gevolg was dat ze unaniem besloten om verder te gaan met Onderwijskunst. Bert Poortvliet heeft plannen om meer te gaan doen met Onderwijskunst. Schoolbreed volgt zijn team de invoering van Anders Adaptief, waarbij ze ook Onderwijskunst een plaats willen geven.

Stimuleren en motiveren?

'Collega's die met Onderwijskunst willen werken, krijgen bij ons ruimte in de activiteitenweek', zo vertelt Pieter Wiegel. Het is een week waarin allerlei activiteiten rondom een bepaald thema worden georganiseerd. Elise Schop, die werkzaam is op Wiegels school, heeft dan de gelegenheid om in alle vrijheid haar exemplaar 'Die Schöpfung' uit te voeren. Wiegel is niet van mening dat Onderwijskunst schoolbreed ingevoerd moet worden. Bert Poortvliet en André Frietema zijn juist wél voor invoering van Onderwijskunst in het schoolgebeuren, hoewel Bert Poortvliet worstelt met de vraag 'op welke manier je de verworvenheden of vaardigheden van Onderwijskunst en ook van Anders Adaptief dagelijks in kunt zetten.'

André Frietema vertelt over het volgen van de Onderwijskunstcursus met het gehele team: 'Het vraagt meer tijd en geduld dan ik aanvankelijk dacht. Leerkrachten willen wel graag veranderen, maar het kost moeite om je los te wrikken uit je eigen vaste patronen. Het is méér dan enkel iets didactisch veranderen; het vraagt een verandering in het denken.' Juist het volgen van de cursus met het hele team ziet Frietema als een groot voordeel. 'Dan kun je elkaar stimuleren en motiveren om ermee door te gaan. Je hebt elkaar ook nodig om het uit te voeren en het voor te bereiden.'

Huidig lesprogramma

Alle drie de schoolleiders herkennen het probleem dat Onderwijskunst de structuren van het normale lesprogramma doorkruist. Dat is ook de reden waarom Pieter Wiegel het niet ziet zitten om het structureel in het programma op te nemen. 'In de bovenbouw is op dit moment het tekort aan tijd al een probleem. Als je ieder jaar toch je methodes uit wilt hebben, blijft er weinig tijd over voor andere

wellicht een exemplaar ontwikkeld kan worden. Dat de methodes dan niet uit zullen komen, ziet hij niet als een probleem. Hij zoekt naar mooie dingen in het onderwijs, waar kinderen iets kunnen beleven. Dit laatste komt hij niet veel tegen in het huidige onderwijs.

Poortvliet uit Kruijningen en Frietema uit Woudenberg zoeken beiden naar mogelijkheden om in de toekomst hun middagprogramma met de

'Ze durven te experimenteren met nieuw en ander onderwijs'

activiteiten', stelt hij.

Op de Dr. A. Comrieschool in Kruijningen stemmen de collega's met elkaar af welke stukken uit methodes geschrapt worden, die dan plaats maken voor het uitvoeren van exemplaren of andere onderwijsexperimenten. Enthousiast vertelt Poortvliet over een collega: 'Vier weken lang heeft hij gewerkt aan één onderwerp binnen een zaakvak, tijdens het middagprogramma. Deze experimenten juich ik van harte toe. Zulke collega's gaan lossen om met de methodes en ze durven te experimenteren met nieuw en ander onderwijs.'

'Een uur kun je maar één keer gebruiken', begint André, als hij de vraag gesteld krijgt hoe hij omgaat met de huidige lesstof. Eigenlijk maakt hem dat schrappen in methodes niet zoveel uit. 'We weten toch allemaal dat het stapelen van vakken in het onderwijs vandaag de dag weinig betrokkenheid bij kinderen laat zien?' Onderwijskunstexemplaren laten juist zien dat die betrokkenheid en dat enthousiasme bij kinderen wel degelijk bereikt kunnen worden. Daarom zoekt Frietema naar items in de lesstof die hij wil gebruiken en waarover in de toekomst

zaakvakken anders aan te bieden. André Frietema ziet daarbij veel in de Onderwijskunstexemplaren en een andere organisatie van zijn onderwijs.

Vrije tijd

Elke schoolleider zal het herkennen dat niet iedere collega enthousiast is over nascholing. Het kost vaak veel van de weinig vrije tijd van de leerkracht. Nadrukkelijk benoemt Frietema dat je als schoolleider goede randvoorwaarden moet scheppen om zulke onderwijsvernieuwingen door te maken. 'Zorg dat de collega's onder schooltijd de cursus kunnen volgen. Neem daarvoor geen woensdagmiddag; die hebben ze nodig om andere schoolactiviteiten te doen.'

In Kruijningen krijgen de collega's van Poortvliet eveneens de ruimte om hun cursus in schooltijd te volgen.

Aansluitend vervolgt Frietema: 'Liever een enthousiaste collega op nascholing en de groep maar een keer een middag naar huis dan een vermoeide collega die al z'n cursussen in z'n vrije tijd moet doen.'

